

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

24.03.2015

Høringsuttalelse –NOU 2014:14

Fleksibel utdanning Norge (FuN) er en medlemsorganisasjon for 40 utdanningsinstitusjoner, hvorav flere har godkjente fagskoleutdanninger som nettbasert eller kombinert utdanningstilbud.

Vi setter pris på å få komme med høringssvar til NOU 2014:14, og med forståelsen av at tiltakene er ment å sees i sammenheng, har vi valgt å uttale oss om noen av punktene vi tror kan bli viktige spesielt i lys av fleksibel utdanning. Utvalget har ikke lagt mye vekt på nettbaserte fagskoletilbud, men studentgruppen som er beskrevet i NOU-en, en relativt stor andel voksne og yrkesaktive mennesker, vil ha nytte av fleksibilitet i tilbudene. Tar vi potensielle fagskolestudenter med i betraktningen blir denne andelen trolig enda større.

Vi kommenterer punktene i samme rekkefølge som de står i oppsummeringen, slik det ble bedt om i høringsbrev av 19. desember 2014.

Staten bør:

– gi akkrediterte fagskoler myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag, herunder krav til generell studiekompetanse eller fag-/svennebrev i tillegg til realkompetansevurderinger. Fagskoler med godkjente utdanningstilbud bør forholde seg til gjeldende opptaksregler.

FuN støtter at både akkrediterte fagskoler og fagskoler med godkjente utdanningstilbud gis en stor grad av myndighet til selv å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag så lenge dette skjer i samarbeid med relevante aktører.

– utarbeide en nasjonal opptaksforskrift for fagskoler.

FuN støtter en nasjonal forskrift. Den må være differensiert nok til at de ulike studieprogrammene får mulighet til å fastsette opptaksregler som gir den mest gunstige inntakskvaliteten i forhold til studiets egenart. Det må være anledning til å videreføre opptak basert på fag- og/eller svennebrev for utdanninger som krever sertifisering eller autorisasjon, samtidig som generell studiekompetanse og

realkompetanse kan være gode virkemidler for å få flere i gang med fagskoleutdanning, og bør ligge til grunn for opptak der det er mulig.

– skjerpe kontroll og tilsyn med uh-institusjonene og fagskolenes praktisering av det nasjonale opptaksreglementet.

FuN støtter dette.

– sørge for at rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående opplæring og de regionale karrieresentrene styrker sin kompetanse på fagskoleutdanning for å bidra til synlighet og rekruttering til fagskolen.

Utdanningsmarkedet er også i stadig forandring, og det kan være en utfordring å holde seg oppdatert, særlig når det gjelder tilbud spesielt rettet mot, eller egnet for, voksne. Tilbydere og relevante organisasjoner må være med og ta et ansvar for å opplyse om sine muligheter og tilbud.

– innføre tilleggs poeng for minimum ett års fagskoleutdanning.

FuN er positiv til å formalisere uttelling av fagskolekompetanse ved opptak til andre utdanninger, og ser at tilleggs poeng kan være et tiltak, men understreker at dette ikke kan være en erstatning for andre ordninger som er basert på studentens oppnådde kompetanse. Dette må gjelde ved overgang fra fagskole til UH og fra UH til fagskole.

– bevilge midler til samarbeidsprosjekter for utvikling av overgangsordninger mellom fagskoler og uh-institusjoner.

FuN er positiv til de gode intensjoner som ligger til grunn for dette forslaget, men tror ikke dette alene vil gi gode nok overgangsordninger. Vi tror det vil være nødvendig med et mer overordnet og gjensidig forpliktende regelverk. Regelverket må si noe om hvordan studiekompetanse skal godskrives studentene ved opptak mellom sektorene. Hvorvidt omgjøring av fagskolepoeng til studiepoeng bør være en del av denne prosessen hersker det uenighet om. FuN har tidligere uttalt seg om dette, men ser at det trolig vil bli en lang prosess, og at etablert praksis også vil spille en større rolle nå enn tidligere.

– vurdere om opptak til fagskoler bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenestесenter eller andre relevante instanser.

Opptak til fagskoler bør ikke legges inn under eksisterende fellestjeneste. En del av fagskolene er så spesialiserte at det er vanskelig å ha generelt opptak, og i tillegg gjør godkjenningsordningene at opptaksåret har en annen rytme enn i UH-sektoren. En felles søkeportal, i den forstand at blivende studenter forholder seg til én nettsadresse, kan derimot være en god ide, og å kunne søke på fagskoler på samme sted som annen tertiær utdanning vil kunne øke fagskolens synlighet.

– ta initiativ til endringer i fagskoleloven slik at fagskolen utsteder vitnemål om fullført utdanning.

FuN støtter dette, og mener man bør ta hensyn til den praksis for felles studiebevis som er i ferd med å etablere seg i fagskolesektoren etter Fagskolerådets mal; «Vocational Diploma»

– sørge for at fagskolene har tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne tilby fleksible utdanningstilbud, herunder nettbasert utdanning.

FuN støtter dette fullt ut. Vi er glade for at utvalget understreker behovet for skikkelige rammebetingelser. Flexibelt betyr i første omgang ubundet av tid og rom, vanligvis ved bruk av digitale verktøy. Det er viktig at dette utviklingsarbeidet har som målsetning å gjøre utdanning mer tilgjengelig for grupper som er avhengig av denne fleksibiliteten, som voksne studenter i arbeid og/eller med familieforpliktelser. Eksempler på fleksibel tilrettelegging er asynkron undervisning og vilkår fra Lånekassen som ikke binder studenten til en ugunstig progresjon. Utvalgets anbefalinger om stordrift vil også kunne medføre at man tar i bruk elementer fra fjernundervisning, men FuN understreker at dette ikke nødvendigvis er det samme som fleksibel utdanning. Man kan altså ikke slå samme disse tiltakene.

– igangsette en prosess som skal lede til å redusere antallet fagskoler for å skape robuste fagmiljøer og styrke kvaliteten. Tallet på offentlige fagskoler bør anslagsvis reduseres til mellom fem og ni.

FuN er enig i at større enheter kan skape et bedre fagmiljø, men ikke i at antallet nødvendigvis må være mellom fem og ni. Utvalget har delvis hatt en geografisk inndeling i tankene her, men det kan være fornuftig å tenke faglig heller enn administrasjonsteknisk. Et robust fagmiljø kan også oppnås gjennom samarbeid med andre instanser, hvilket allerede er tilfelle for noen fagskoler i dag. Det er viktig at ikke stordrift kommer i veien for de gode, lokale prosessene.

– gjennomføre lov- og regelverksendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene. En slik godkjenning skal være en forutsetning for å kunne kalle seg akkreditert fagskole. Akkrediterte fagskoler kan selv opprette utdanninger innenfor de økonomiske rammene myndighetene setter.

FuN mener også at fagskoler skal kunne være institusjonsakkreditert, og at dette ikke bør skje ved tilpasning til det systemet som brukes til akkrediteringer av høyskoler og universiteter, men bygge på hensyn til fagskolenes egenart, herunder det faktum at mange fagskoler er private.

– utforme vilkårene for å oppnå akkreditering slik at også de private fagskolene stimuleres til å utvikle robuste enheter.

FuN er enig i dette, så sant «robust» ikke blir et dekknavn for «stor». Noe av fagskolenes egenart ligger nettopp i den tette kontakten med næringslivet, og kompetansen hos samarbeidspartnere som ikke nødvendigvis er utdanningsinstitusjoner bidrar til den faglige robustheten som bør ligge til grunn for en akkreditering.

– stille lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening. Tiltaket må koordineres med eventuelle konklusjoner i ekspertgruppen for tilsyn og kontroll med private fagskoler og høyskoler.

FuN er enig i dette.

– stille nasjonale og lovfestede krav til at alle offentlige fagskoler skal ha flertall av ekstern representasjon i styrene og ekstern styreleder. Det bør stilles krav til at de private fagskolene skal ha ekstern representasjon i styrene, men ikke nødvendigvis flertall. Private fagskoler som ønsker å søke

offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og ekstern styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler.

FuN ser ingen gode argumenter for forslaget om at private skoler skal måtte ha eksternt flertall i styret og ekstern styreleder for å kunne søke om offentlig finansiering, og går i mot denne delen av forslaget.

– revidere mandat og sammensetning av Nasjonalt fagskoleråd med det mål at rådet kan ta et større ansvar for å sammenstille arbeidslivets behov for fagskolekompetanse, og ellers styrke rådets bidrag til politikkutviklingen på fagskolefeltet.

Det er også viktig at fagskolerådet har en variert sammensetning. I dag deler FuN og VOFO en plass. Begge disse organisasjonene besitter spesiell kompetanse på hhv nettutdanning og voksenopplæring, og er på mange måter deltidsstudentens og de voksne studentenes advokater.

– stille krav til at alle fagskoler har et tilfredsstillende kvalitetssystem, og gi NOKUT som oppgave å godkjenne at fagskolenes kvalitetssystemer tilfredsstillende kravene samt sjekke at systemene blir brukt.

FuN er enig i at både offentlige og private fagskoler må ha et tilfredsstillende kvalitetssystem. Flere av fagskolene er allerede godkjente nettskoler, og forholder seg derfor til FuNs kvalitetsnormer som er spesielt tilpasset nettundervisning. Vi foreslår at FuN og NOKUT samarbeider om kravene til kvalitetssystem for å sikre samsvar og unngå dobbeltarbeid for institusjonene.

– stille lovfestet krav om praksis i all fagskoleutdanning under forutsetning av en bred definisjon av praksisbegrepet.

FuN stiller seg i rekken av institusjoner som viser til at en meget bred definisjon av praksis må ligge til grunn for et eventuelt krav. Det må gis anledning til å vurdere at allerede oppnådd praksis kan inngå som en del av dette. Særlig med tanke på voksne yrkesutøvere kan det være lite effektivt tidsbruk å skulle gjennomgå oppgaver de allerede utfører, kanskje til og med under veiledning av en person som ikke nødvendigvis er mer kompetent enn dem selv. Det er en realitet at man ikke alltid kan holde så høy kvalitet på praksis at det kan kalles en forsvarlig bruk av tid. Det er ikke slik at opplæring må foregå i bedrift for å være yrkesrettet/arbeidslivsnær. Fagskoleutdanningene kan være nede i et halvt år, noe av både attraksjon, fleksibilitet og effektivitet ligger her. Praksis for praksis skyld kan bli en hemsko.

– sørge for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, og foreta en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.

FuN støtter dette.

– innføre en finansieringsordning i tråd med utvalgets «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidler». Systemet bør bestå av tre hovedelementer: grunnbevilgning, resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med tilhørende satser.

Vi synes et slikt tredelt finansieringssystem som utvalget har beskrevet, må være et godt utgangspunkt. Forutsetningen er at kategoriene gjenspeiler faktisk kostnad ved studiet.

– tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidler som bør utgjøre om lag 15–20 prosent av budsjetttrammen.

FuN er enig i at en del av finansieringen bør være i form av utviklingsmidler, men synes det er for tidlig å si at det bør være 15-20% . Utvikling må defineres slik at midlene ikke bare går inn i daglig drift, og slik at fagskolene har mulighet til langsiktig utviklingsarbeid.

– inkludere institusjonsakkrediterte private fagskoler i offentlig finansiering fra det tidspunkt søknad om finansiering er innvilget.

FuN støtter dette.

Fagskoler, arbeidsliv, universiteter og høyskoler:

FuN er enig i at fagskolene selv må arbeide for å være attraktive og synlige utdanningsalternativ, og at faglig og pedagogisk oppdatert personale er en viktig del av dette. Næringslivets organisasjoner bør være med å ta ansvar for å øke medlemmenes kunnskap om fagskoleutdanning, og oppmuntre til at de stiller opp med praksisplasser gjennom incentiver, tilrettelegging og informasjon. Dette gjelder både offentlig og privat næringsliv. Vi er også enige i at universiteter og høyskoler må gjøre grundigere vurderinger om innpass av fagskoleutdanning i høyere utdanning basert på de ulike utdanningenes samlede læringsutbytte.

Fleksibel utdanning Norge er glade for utredningen om fagskolene som attraktivt utdanningsvalg, og ser med forventning fram til den videre prosessen. Siden noe av bakgrunnen for NOU-en er at fagskolenes situasjon og posisjon i det norske utdanningssystemet har vært mangelfullt definert, forstår vi denne NOU-en som et første skritt på veien mot en helhetlig oppfatning som etter hvert, og gjerne ganske snart, skal føre til praktiske løsninger. Vi innser at det kommer til å bli behov for både nyanseringer og korrigeringer underveis i denne prosessen.

Vennlig hilsen

Kari Olstad
Rådgiver